

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L5@regeringskansliet.se

Dnr: Ju2019/02172/L5

Remissvar

ORU 2019/03766

Kerstin Nordlöf

2019-09-17

Remissvar - Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord, SOU 2019:32

Utredningen om skydd för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar och ansvar för uppmaning att begå självmord har haft i uppdrag att utreda ett utökat straffrättsligt skydd för barn som bevittnat brott som begås av och mot närstående. Utredningen har även haft i uppdrag att överväga ett straffrättsligt ansvar för uppmaning eller annan psykisk påverkan att begå självmord.

Vi delar utredningen uppfattning att en ny straffbestämmelse till skydd för barn som bevittnat brott som begås av och mot närstående bör införas. Utredningen förordar en ny straffbestämmelse om barnfridsbrott i fjärde kapitlet brottsbalken. Bestämmelsen skulle innebära ett särskilt straffansvar för den som begår en brottslig gärning mot en närstående person och gärningen bevittnas av ett barn, om gärningen är ägnad att skada tryggheten eller tilliten hos barnet i förhållande till någon av dessa personer. Vi föreslår dock att begreppet bevittnat ersätts med upplevt. Det är i överensstämmelse med forskning inom området barn som upplever våld av och mot en närstående. (Carolina Överlien, Barn som upplever pappas våld mot mamma – vad säger forskningen, 2007) Ett alternativ till föreslagen brottsrubricering skulle kunna vara att barn som upplever brott som begås av och mot närstående skulle kunna falla in under begreppet misshandel. Det bör inte innebära en utvidgning av begreppet misshandel i de fall den utsatta är ett barn och som indirekt vållas skada psykiskt. Föreslagen tolkning har stöd i forskning, och som utredningen även hänvisar till, att det kan vara psykiskt mer skadligt för ett barn att uppleva våld i en familj än att själv utsättas för våld. Därtill kommer forskningsöversikten i utredningen gällande effekter av våld under graviditet till långsiktiga konsekvenser (s. 58-64). För att särskilt uppmärksamma barns utsatthet och skyddsvärde innebär vårt förslag att tredje kapitlet i brottsbalken tillförs ett ytterligare brott med rubriceringen barnmisshandel. Den brottsrubriceringen skulle vara i överensstämmelse med Artikel 19 Barnkonventionen.

Vi delar utredningen förslag att en ny form av ombud för barn behöver utredas. Till det som anförts av utredningen i det avseendet kan tilläggas att för att kunna vara ombud bör personen kunna uppvisa kunskap om och lämplighet för att bemöta barn i nämnda situationer. Vi delar

även utredningens förslag att utreda om det finns behov av reglering eller annan central styrning i syfte att öka likvärdigheten i barnhusens verksamhet.

Beträffande kriminalisering av uppmaning till självmord delar vi utredningen uppfattning men med viss tveksamhet. Vi instämmer i utredningens slutsats att beteendet leder till skada och fara. Den internationella utblicken i utredningen lyfter fram rättsordningar där liknande brottsrubricering redan införts. Antalet fall som prövas är relativt litet. Det kan därmed finnas anledning att fråga sig vilken effekt föreslagen brottsrubricering kommer att få i Sverige. Den internationella utblicken saknar en helhetsbild när det gäller problematiken kring självmord som exempelvis andra tillvägagångssätt för att förhindra självmord. Utredningen nämner utbildning och information som alltför svaga alternativ. Om kriminalisering av uppmaning till självmord är ett starkare alternativ ger utredningen inget konkret svar på, inte heller i samband med presentationen av rättsordningar där motsvarande brottsrubricering redan finns. Även om gärningen kriminaliseras i Sverige bör alternativa insatser i högre utsträckning även vad som gäller nu prioriteras. Vi delar utredningen slutsats att uppmaning till självmord är en så allvarlig gärning att det krävs straffsanktion. Om det är ett effektivt medel för att motverka det icke önskvärda beteendet är vi med hänvisning till ovan resonemang något tveksamma till.

I övrigt instämmer vi i utredningens förslag.